

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente middelen kan vrijmaken om grote tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid direct veranderd moet worden. Hierbij wordt een relatie gelegd tussen de omvang van de financiële risico's en de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om deze risico's af te dekken (weerstandscapaciteit).

Hoe hoog het weerstandsvermogen zou moeten zijn, is niet exact aan te geven. De omvang is afhankelijk van de financiële risico's die de gemeente loopt en de kans dat de risico's daadwerkelijk effectief worden. Hiervan maken wij een inschatting per risicocategorie.

Beleid

Het bestaande beleid is vastgelegd in de nota Weerstandsvermogen. Daarnaast geldt de begrotingsdoctrine.

Beleidsuitgangspunten:

- Gemeente Oude IJsselstreek gebruikt in eerste instantie incidentele weerstandscapaciteit om zowel incidentele als structurele tegenvallers te dekken;
- De begroting moet elk jaar structureel sluitend zijn. Structurele tegenvallers moeten opgevangen worden door structurele middelen.
- Het weerstandsvermogen wordt zoveel mogelijk in tact gelaten en er wordt terughoudend opgetreden bij de beschikking over de algemene reserve. Dit omdat niet alle risico's voldoende gekwantificeerd kunnen worden. Om een goed beeld te houden op de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit worden deze minimaal tweemaal per jaar (bij de programmabegroting en de jaarrekening) geïnventariseerd;
- De post onvoorzien wordt alleen gebruikt voor eenmalige tegenvallers; deze tegenvallers dienen te voldoen aan de criteria: onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar. Structurele knelpunten dienen op structurele wijze te worden opgelost;
- De algemene reserve wordt volledig meegerekend bij de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. De risico's zijn alle voorzienbare risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie.

Weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit geeft de mate aan waarin de gemeente zelf in staat is om niet-begrote kosten te dekken uit structurele middelen, zonder direct het bestaande beleid te moeten aanpassen/te bezuinigen. Hierbij kan gedacht worden aan de mogelijkheden die er zijn tot het verhogen van de inkomsten (bijvoorbeeld via belastingverhoging). Bij de incidentele weerstandscapaciteit gaat het om de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen die eenmalig kunnen worden ingezet. De bestemmingsreserves en niet-benutte belastingcapaciteit nemen we uit oogpunt van behoedzaamheid niet in de weerstandscapaciteit mee.

Onderstaande tabel bevat het overzicht van de weerstandscapaciteit per begin van het boekjaar 2020.

Weerstandscapaciteit	Bedrag
a. Begrotingsruimte (post onvoorzien)	48
b. Algemene reserves	21.685
c. Stille reserves	1.000

Totaal weerstandscapaciteit per 1-1-2020	22.733
---	---------------

Toelichting

A. Begrotingsruimte

Voor de dekking van niet voorziene uitgaven is in de begroting een structureel bedrag van € 1,25 per inwoner, ofwel een totaalbedrag van afgerond € 50.000 opgenomen.

B. Algemene reserve

Algemene reserve (x 1.000)	Werkelijke stand 1-1-2019	Begrote stand 1-1-2020	Begrote stand 1-1-2021
Algemene reserve	20.343	21.685	21.484

C. Stille reserves

Een stille reserve is het verschil tussen de hogere directe opbrengstwaarde bij verkoop en de boekwaarde van de diverse activa zoals ze op de balans staan. De mogelijke meeropbrengsten bij verkoop kunnen voor andere doelen worden aangewend. Dit geldt alleen voor bezittingen die direct verhandelbaar of verkoopbaar zijn. Bijvoorbeeld panden en objecten, maar ook bos-en landbouwgronden die niet of met een lagere boekwaarde op de balans staan. Bij de berekening van de weerstandscapaciteit wordt rekening gehouden met 50% van het verschil tussen de boekwaarde en de actuele WOZ-waarde. We nemen voor de weerstandscapaciteit het bedrag van € 1.000.000.

Risico's

Door de risico's in beeld te brengen, kunnen we het benodigd weerstandsvermogen bepalen. Voor elk risico wordt beoordeeld of het risico kan worden vermeden, verminderd, overgedragen of geaccepteerd. Daarbij wordt een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet en het bedrag ten hoogste van de maximale risico. In totaal is het risico voor Oude IJsselstreek berekend op € 5.522.000.

De belangrijkste risico's voor Oude IJsselstreek (x 1.000) :

Risico's	Mate inschatbaarheid	Beheersing	Financieel gevolg	Risico
a. Aansprakelijkheid/eigendom/Bedrijfsvoering				
Schadeclaims	Slecht	Verminderen	400	40
Eigendommen	Slecht	Verminderen	450	45
Bedrijfsvoering	Slecht	Accepteren	800	160
b. Financiële risico's				
Bestuursdwang/proceskosten	Slecht	Verminderen	300	150
Niet tijdig en in volle omvang behalen van taakstellingen / dekkingsmogelijkheden	Redelijk	Verminderen	1.200	240
c. Grondexploitatie				
Zie paragraaf grondbeleid	Redelijk	Accepteren	1.708	1.708
d. Verbonden partijen				
Zie paragraaf verbonden partijen	Goed	Verminderen	6.091	609
Frictiekosten uittreding Laborijn	Slecht	Verminderen	PM	PM
e. Open eind regelingen				
Open eind regelingen	Slecht	Verminderen	4.000	1.000

f. Garant en borgstellingen				
Garant- en borgstellingen	Redelijk	Accepteren	82.000	820
g. Overige (externe) factoren				
Overige factoren	Slecht	Verminderen	3.000	750
Totaal			99.949	5.522

Toelichting categorieën

a. Aansprakelijkheid/ eigendommen /bedrijfsvoering

Dit betreft aansprakelijkheid voor schadeclaims vanwege onzorgvuldig, onjuist of niet tijdig handelen. Daarnaast hebben we een beperkt risico op het gebied van brand- en stormschade op gemeentelijke gebouwen. Ook hebben we risico's op de eigen percelen ten aanzien van verontreiniging. Daarnaast zijn er een aantal specifieke risico's:

- Personeelslasten/inhuur; gemeente is eigen risicodragers voor de ww.
- Eigen risicodragers wachtgeldverplichtingen bestuurders. .
- Gemeente is pensioenverzekeraar van bestuurders.

b. Financiële risico's

- Bestuursdwang en proceskosten
- Niet tijdig en in volle omvang behalen van taakstellingen / dekkingsmogelijkheden

c. Grondexploitatie

- zie paragraaf "Grondbeleid"

d. Verbonden partijen

- zie paragraaf "Verbonden partijen"
- Friciekosten uittreding Laborijn

Een bijzonder risico binnen deze categorie betreft het risico op desintegratiekosten voor de gemeenschappelijke regeling Laborijn. De voorgenomen uittreding zal incidenteel tot aanzienlijke kosten leiden, die momenteel nog niet te ramen zijn. Ook de opbouw van een nieuwe organisatie voor de taken die terugkomen naar de gemeente zal frictiekosten geven. Ook deze kosten zijn ten tijde van het opmaken van de begroting nog niet te ramen.

e. Open-einde regelingen

De uitgaven die gemeoid zijn met open-einde regelingen zijn, zoals de naam al aangeeft, moeilijk te beïnvloeden door de gemeente omdat het beroep op deze regelingen en subsidies niet te maximeren is.

- Regelingen en maatregelen Sociaal Domein (Jeugd, WMO en Participatie)
- Exploitatiesubsidies
- Leerlingenvervoer
- ZIN (Zorg in Natura)

f. Garant/borgstellingen

- Het overzicht van de borg-/garantstellingen is opgenomen in de jaarstukken.

We gaan in 2019 een garantstelling afgeven van € 1,5 mln voor de Anton Tijdink-school. Deze is ten tijde van deze begroting nog niet afgegeven, maar al wel toegevoegd aan de garantstellingen.

g. Overige (externe) factoren

- Economische ontwikkelingen, die buiten de invloedssfeer van de gemeente vallen.
- Planschade.
- Schade ten gevolge van veranderend klimaat en of extreme weersomstandigheden.
- Leges.
- Hypotheken personeel.
- Fluctuatie kosten en opbrengsten Afvalscheiding.
- Uitkering gemeentefonds inclusief Btw- compensatiefonds (BCF).
- Vennootschapsbelasting (VPB).
- Omgevingswet.

Berekening prognose weerstandsvermogen (x 1.000)

De verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit bepaalt of het weerstandsvermogen voldoende is. Een ratio >2 is uitstekend te noemen.

		beschikbare weerstandscapaciteit		22.733		
Weerstandsvermogen	=	-----	=	-----	=	4.1
		benodigde weerstandscapaciteit (risico's)		5.522		

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van 5 kengetallen wordt opgenomen. Deze kengetallen zijn:

- Netto schuldquote
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit (woonlasten meerpersoonshuishoudens)

Het is van belang deze kengetallen in breder perspectief te zien, aangezien deze op zichzelf staand maar een deel van het totale beeld van de gemeentelijke financiën weergeven.

Kengetallen (x 1.000)	Rekening 2018	Begroting 2019 (stand 1-1)	Begroting 2020 (stand 1-1)
1a Netto schuldquote	117%	133%	128,7%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd	106%	122%	119%
2 Solvabiliteitsratio	16%	14%	16%
3 Grondexploitatie	8%	9%	7%
4 Structurele exploitatieruimte	0%	1%	-1.35%
5 Belastingcapaciteit*	101%	102%	102%

* Gebaseerd op het landelijk gemiddelde van € 740 (2019) voor meerpersoonshuishoudens met een koopwoning.

Signaleringswaarden	Waarde Oude IJsselstreek	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	128,7%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote, gecorrigeerd	119%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	16%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	7%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting	-1,35%	Begr en MJR >0%	Begr of MJR >0%	Bgr en MJR <0%
Structurele exploitatieruimte MJR 2023	0,4%			
Belastingcapaciteit	102%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	410%	>100%	80-100%	<80%